ข้อเสนอการจัดการและกลไกการกำกับการดูแลข่าวสารเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล

PROPOSAL FOR MANAGEMENT AND INFORMATION GOVERNANCE OF THE SYSTEM TO PREVENT THE SOCIAL VIOLENCE IN DIGITAL MEDIA

กฤติยา รุจิโชค[1] และสุประวีณ์ ศิรินุกุลวัฒนา

Kritiya Rujichok[1] ,Suprawee Sirinukulwatana

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Nakhon Pathom Rajabhat University

Email: Kkritiya2014@gmail.com[1]

Received 23 July 2023**; Revised** 9 August 2023**; Accepted** 4 December 2023.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการและกลไกการกำกับการดูแลข่าวสาร 2) สร้างข้อเสนอความร่วมมือต่อการสร้างกลไกการกำกับดูแลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพสำหรับสื่อมวลชน 3) พัฒนาข้อเสนอความร่วมมือต่อการสร้างกลไกการกำกับดูแลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพสำหรับสื่อมวลชนเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์คือ การจัดการ การบริหารจัดการ ความรุนแรง สื่อดิจิทัล กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการกำกับดูแลสื่อรวม 13 หน่วยงาน รวม 26 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ชนิด คือ 1. แบบการวิเคราะห์เนื้อหา 2.แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก 3.แบบการสัมภาษณ์กลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการเขียนแบบเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่นำมาสร้างข้อเสนอ คือ มาตรการการควบคุมจากภาครัฐ ควบคุมกันเอง เทคโนโลยี ประชาชน สร้างคู่มือแนะนำและตัวอย่าง การให้การศึกษาเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ การใช้สื่อ และ การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานสื่อด้วยการจัดตั้งหน่วยงานวิจัยและพัฒนาสื่อในองค์กรสื่อ 2) ได้ข้อเสนอที่เกี่ยวข้องกับมาตรการการควบคุม การให้การศึกษาด้านการรู้เท่าทันสื่อกับกลุ่มผู้รับสาร ประชาชน 3) ได้ปัจจัยที่นอกเหนือไปจากข้อเสนอคือ การพัฒนาสื่อด้านการทำงานให้เกิดการทำงานภายใต้จริยธรรมสื่อด้วยการจัดตั้งหน่วยงานวิจัยและพัฒนาในองค์กรสื่อ

องค์ความรู้งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ด้านการจัดการและกลไกการกำกับดูแลข่าวสารเพื่อป้องกันความรุนแรงในสื่อยุคดิจิทัลให้กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสื่อด้วยการนำปัจจัยที่เกิดจากผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาป้องกันไม่ให้สื่อนำเสนอเนื้อหาความรุนแรงและส่งผลต่อความรุนแรงทางสังคมต่อไป

คำสำคัญ: การจัดการ, การกำกับดูแล, ความรุนแรงทางสังคม, สื่อยุคดิจิทัล

Abstract

The objectives of this research article are 1) to study the problems and factors affecting the management and mechanism of news governance to prevent social violence in the digital media; 2) to make a proposal for cooperation to build an effective news governance mechanism for the media to prevent social violence in digital media 3) to develop a proposal for cooperation on building an effective news governance mechanism for the media to prevent social violence in digital media. It is qualitative research. The conceptual framework for the analysis was management, violence management, digital media, 2 6 executives and practitioners of 13 media regulatory agencies were selected by purposive selection. There are 3 types of research tools: 1. content analysis 2. in-depth interview form and group interview. Data were analyzed by descriptive writing.

The results showed that : 1) The factors use to create the proposal were the regulation from the government, self-regulation, technology, people, the guides book and case study, media literacy, media usage and gratification, media research and development units in media organizations. 2) The factors concern in proposals are regulation, education on media literacy to the public audience. 3) The results find the factors other than the proposal resulted from the second objective, namely the development of media task to achieve work under media ethics by establishing a research and development unit in the media organization.

This research knowledge will be useful in the management and system of news governance to prevent violence in digital media. The regulator from government and private agencies can apply the factors from the research results to solve the problem and to prevent the media from reporting the violent content to social violence in the future.

Keyword: Management, Information Governance , Social Violence, Digital Media

บทนำ

ความรุนแรงทางสังคมที่ได้รับผลมาจากการนำเสนอเนื้อหาความรุนแรงจากสื่อยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องงานวิจัยของ Thongjit (2022) เรื่อง อิทธิพลของสื่อที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานพินิจเด็กและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ เป็นบทพิสูจน์สถานะความรุนแรงทางสังคมที่ได้รับผลมาจากการนำเสนอเนื้อหาความรุนแรงของสื่อ ผลวิจัยของ ทัศริยา มีข้อสรุปว่า สื่อภาพยนตร์ โทรทัศน์และอินเตอร์เน็ตเป็นสื่อที่เด็กสามารถเข้าถึงได้มากที่สุด ปัจจัยแวดล้อมด้านภาพและเนื้อหาของสื่อที่มีความรุนแรงจะส่งผลกระทบต่อเด็กมากที่สุด ตัวแปรด้านสื่อ สิ่งเร้าของสื่อ การรับรู้ การเรียนรู้มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อความรุนแรงของเด็กและชี้ให้เห็นว่า ควรส่งเสริมด้านการรับรู้สู่การเรียนรู้ของเด็กในสถานการศึกษาและควรติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

สถาบัน Digital Intelligence Quotient, Nanyang Technology University ประเทศสิงคโปร์ได้ศึกษาถึงความเป็นไปได้ที่เด็กและเยาวชนจะเปิดรับเนื้อหาความรุนแรงจากสื่อออนไลน์เนื่องจากพฤติกรรมการ

ใช้สื่ออย่างไม่เหมาะสม (การเล่นเกม) เจอเนื้อหาไม่เหมาะสม (ความรุนแรง) การพบคนแปลกหน้า (การนัดเจอคนรู้จักผ่านโลกออนไลน์) การถูกคุกคามในโลกออนไลน์ (พิกัด) การตกเป็นเหยื่อถูกกลั่นแกล้งออนไลน์ (การถูกเผยแพร่ข้อมูล) แนวทางนี้สอดคล้องกับงานศึกษาของ Hinduja, & Patchin (2020) เรื่องการกลั่นแกล้งบนอินเตอร์เน็ตในเยาวชน LGBTQ จากเพื่อนในโลกออนไลน์

จากการทบทวนงานวิจัยต่อผลกระทบของสื่อ (media effect) ด้านเนื้อหาความรุนแรงที่ยังปรากฏได้ทั่วไป แม้ว่ารัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะพยายามกำกับและดูแลสื่อด้วยการออกกฎหมายแต่ก็ยังพบสื่อนำเสนอเนื้อหารุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อม บทความวิจัยนี้จะได้นำข้อเสนอการจัดการและกลไกการกำกับการดูแลข่าวสารเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล โดยได้ศึกษาถึงแนวทางการจัดการของหน่วยงาน กสทช.ที่ได้นำทฤษฎีของ Fayol ด้านการบริหารจัดการมาประกอบการวิเคราะห์เพื่อชี้ให้เห็นแนวทางความสำเร็จด้านการจัดการและกลไกการกำกับดูแลสื่อเกิดจากปัจจัยใดที่เข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการมีประสิทธิภาพ (Fayol,2016, pp. 156-159)

บทความวิจัยนี้นำเสนอเนื้อหาตามวัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1.สภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการและกลไกการกำกับการดูแลข่าวสารเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล 2.สร้างข้อเสนอความร่วมมือต่อการสร้างกลไกการกำกับดูแลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพสำหรับสื่อมวลชนเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล 3.พัฒนาข้อเสนอความร่วมมือต่อการสร้างกลไกการกำกับดูแลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพสำหรับสื่อมวลชนเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1.เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการและกลไกการกำกับการดูแลข่าวสารเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล

2.เพื่อสร้างข้อเสนอความร่วมมือต่อการสร้างกลไกการกำกับดูแลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพสำหรับสื่อมวลชนเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล

3.เพื่อพัฒนาข้อเสนอความร่วมมือต่อการสร้างกลไกการกำกับดูแลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพสำหรับสื่อมวลชนเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการ กลไกและการกำกับดูลแลสื่อ ความรุนแรง สื่อในยุคดิจิทัล มาเป็นกรอบการวิจัย การวิเคราะห์และการอภิปราบผลการวิจัยดังนี้

แนวคิดการจัดการ

แนวคิดการจัดการเป็นแนวคิดหนึ่งที่นำมาศึกษาถึงระบบการจัดการองค์กรและการจัดการข้อมูลเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการทำงานด้านการควบคุม กำกับดูแลเนื้อหาสื่อ โดยการจัดองค์กรจะออกมาในรูปแบบที่ส่งเสริมต่อการทำงาน การจัดองค์กร แผนก การสั่งงาน การสนับสนุนพนักงานเพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งเป็นบริบทหนึ่งของการวิเคราะห์เพื่อสร้างข้อเสนอฯ ส่วนระบบการจัดการข้อมูล จัดเก็บ วิเคราะห์ที่ส่งผลต่อการสร้างกลไกการกำกับดูแล โดยตัวแปรที่ได้จะเป็นกรอบการวิเคราะห์ (Fayol,1949, pp. 23-36) ได้นำแนวทางการจัดการองค์กรของ (Taylor ,1990, pp.17-20) มาพัฒนาและได้เสริมแนวทางการจัดการด้านองค์กร (0rganizational Management) เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของการทำงานมากยิ่งขึ้นภายใต้ปัจจัย

ความสำเร็จของการจัดการในองค์กรคือ การแบ่งสัดส่วนงาน (division of work) การแบ่งอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (authority and responsibility) กฎเกณฑ์ข้อบังคับ (discipline) เอกภาพการบังคับบัญชา (unit of command) เป้าหมายการทำงานเดียวกัน (unit of direction) ผลประโยชน์ส่วนตัวต้องมาทีหลัง (subordination of individual interest) ค่าตอบแทนการทำงาน (remuneration)

โดยตัวแปรที่เกิดจากแนวคิดการจัดการจะได้นำมาประกอบการวิเคราะห์การจัดการของหน่วยงานการกำกับดูแลสื่อเพื่อค้นหาตัวแปรที่สนับสนุนและไม่สนับสนุนความสำเร็จของการกำกับดูแลสื่อที่จะนำมาเป็นข้อเสนอฯ

กลไกและการกำกับดูแลสื่อ

กลไกการกำกับดูแลสื่อในสื่อดิจิทัลเป็นกรอบการศึกษาที่จะวิเคราะห์หน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสื่อมีกลไกการกำกับดูแลสื่อในรูปแบบที่เป็นไปตามเป้าประสงค์หรือสามารถแก้ปัญหาการออกนอกกรอบของสื่อได้มากน้อยเพียงใดมีข้อจำกัดหรือข้อสนับสนุนต่อการดูแล กำกับดูแลข่าวสารเป็นความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานตามหลักการบริหาร หน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลสื่อที่ทำหน้าที่ผลิตข่าวสารมีอำนาจในการควบคุมกำกับเนื้อหา (ข่าวสาร) หรือ การทำงานของสื่อให้ปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายหรือตามหน้าที่ โดยผู้กำกับสื่อต้องทำงานภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดูแล เพื่อให้ได้มาตรฐานจริยธรรม การกำกับดูแลตนเองจะต้องประกอบด้วย 1.การรับรู้เกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรมร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 2. กระตุ้นให้เกิดการบังคับใช้มาตรฐานจริยธรรมของผู้เกี่ยวข้อง 3. องค์กรวิชาชีพความเป็นการรวมกลุ่มที่มีความคล้ายคลึงกัน 4. องค์กรกำกับดูแลภาครัฐจะต้องมีการสนับสนุนในด้านกฎหมายเพื่อส่งเสริมการบังคับใช้คดี 5. การจัดการข้อขัดแย้งกันที่มีหลายระดับเพื่อกรองเฉพาะประเด็นขัดแย้งที่เล็กน้อยออกไป สำหรับแนวทางการกำกับดูแลสื่อไว้ 5 แนวทาง ดังนี้คือ 1. Non-regulation 2. การกำกับดูแลโดยภาครัฐ (state-regulation) 3. ความร่วมมือทุกภาคส่วนในการกำดับดูแลเนื้อหาสื่อ (Co-regulation) 4. กลไกการกำกับดูแลตนเอง (Self-regulation) 5.civic-regulation

สำหรับแนวทางการกำกับภาครัฐภายใต้กฎหมาย มาตรา 37 ผู้ศึกษาจะได้นำมาเป็นกรอบการวิเคราะห์เพื่อสร้างเครื่องมือขอบข่ายกฎหมายที่สามารถกำกับดูแลเนื้อหาสื่อโดยเฉพาะด้านความรุนแรงที่ส่งผลต่อกลุ่มผู้รับสาร โดยกฎหมายหรือแนวทางปฏิบัติที่กำหนดขึ้นนั้นอาจมีปัจจัยที่เข้ามาสนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อการกำกับดูแลสื่อออนไลน์ที่ผู้ศึกษาจะได้ทำการวิเคราะห์เพื่อจัดทำข้อเสนอต่อไป

แนวคิดความรุนแรง

แนวคิดความรุนแรงเป็นแนวทางที่นำมาศึกษาเนื้อหาสื่อเพื่อวิเคราะห์ระดับความรุนแรงที่ส่งผลต่อสังคม ภาพโครงสร้างความรุนแรงซึ่งมีตั้งแต่ความรุนแรงทางร่างกายที่สื่อนำแสนอ (ข่าวอาชญากรรม) ความรุนแรงทางจิตใจ (ภาพที่ทำให้เกิดความหดหู่) โดยโครงสร้างและเนื้อหาความรุนแรงที่ได้จากนิยาม ความรุนแรงหมายถึง การกระทำที่มีเจตนาทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ การทำร้ายร่างกายผู้อื่น เช่น ทะเลาะวิวาท การต่อสู้โดยพละกำลังหรือแบบมีอาวุธ รวมไปถึงการทำร้ายจิตใจ เช่น ข่มขู่ ทำให้ ฝ่ายตรงข้ามสะเทือนใจ ทำให้รู้สึกไม่ปลอดภัย ความรุนแรงมีตั้งแต่ขั้นเล็กน้อยไปจนถึงขั้นเสียชีวิตได้ องค์การอนามัยโลก (WHO, 2545 น. 12) ให้ความหมายของการใช้ความรุนแรง หมายถึง การกระทำที่มีเจตนาที่แสดงออกมาทางร่างกาย การขู่บังคับ การแสดงอำนาจต่อตนเองบุคคลอื่น กลุ่ม บุคคล หรือชุมชน เพื่อก่อให้เกิดการบาดเจ็บ การเสียชีวิต ความสะเทือนใจ ความสูญเสีย หรือการถูก ทอดทิ้ง

นอกจากนี้ความรุนแรงยังหมายรวมถึง ความรุนแรงทางร่างกาย (Physical Violence) ความรุนแรงทางเพศ (Sexual Violence) ความรุนแรงทางจิตใจ (Psychological Violence) อาชญากรรมแห่งความรุนแรง (Crime of Violence) ความรุนแรงในครอบครัว (Family Violence)

แนวคิดสื่อในยุคดิจิทัล

สื่อดิจิทัลคือ สื่อดิจิทัลเป็นสื่อที่มีเนื้อหาการทำงานภายใต้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่มีข้อความ กราฟิก ภาพเคลื่อนไหว เสียง วิดีโอ มาจัดรูปแบบ ตกแต่งให้ตรงตามวัตถุประสงค์และการใช้งาน มีองค์ประกอบของสื่อดิจิทัล ข้อความ (Text) ข้อความจากการสแกน เป็นข้อความในลักษณะภาพ (Image) ภาพนิ่ง (Still Image) ภาพเคลื่อนไหว (Animation) เป็นภาพกราฟิกที่เคลื่อนไหวเพื่อแสดงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่อง ภาพเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นจากการใช้โปรแกรมเฉพาะทาง เสียง (Audio) วีดีโอ (Video) เป็นส่วนสำคัญที่สุดของงานมัลติมีเดียที่นำเสนอได้ทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว ข้อความ เสียง ที่นำมาประกอบกันและทำให้เกิดความน่าสนใจดึงดูดกลุ่มเป้าหมายได้อย่างดี

ในการศึกษาได้ศึกษาเนื้อหาผ่านสื่อดิจิทัลที่รวมทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ภาพกกราฟิก เสียง วีดีโอ ที่ประกอบขึ้นเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงและส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของกลุ่มผู้รับสารโดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการดำเนินการวิจัย

ข้อเสนอการจัดการและกลไกการกำกับการดูแลข่าวสารเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล ดำเนินการวิจัยมีดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำกับดูแลในการป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล

1.ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย บทความ ข่าว (content analysis) ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลสื่อดิจิทัลต่อการลดความรุนแรงทางสังคม วิธีการนำเสนอข่าว เนื้อหา เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาและปัจจัยสนับสนุนและไม่สนับสนุนต่อการกำกับดูแลสื่อดิจิทัล

2.สัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้บริหารและปฏิบัติการในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลสื่อ 13 หน่วยงาน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ 1.ระดับบริหาร เป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานอย่างน้อย 5 ปี จากหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสื่อ 13 หน่วยงาน หน่วยงานละ 1 คน รวม 13 คน 2.ระดับปฏิบัติการ 13 หน่วยงาน หน่วยงานละ 2 คน และเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออย่างน้อย 2 ปี รวม 26 คน

3.สังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาสภาพปัญหา ปัจจัยสนับสนุนและไม่สนับสนุนต่อการกำกับดูแลสื่อดิจิทัลเพื่อจัดทำข้อมูลและร่างข้อเสนอฯ

ขั้นที่ 2 สร้างข้อเสนอความร่วมมือต่อการสร้างกลไกการกำกับดูแลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพสำหรับสื่อมวลชนเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล ด้วยการนำปัจจัยที่ได้จากวัตถุประสงค์ที่ 1 ทั้งที่เป็นปัจจัยสนับสนุนและไม่สนับสนุนเพื่อมาสร้างข้อเสนอฯ

ขั้นที่ 3.เพื่อพัฒนาข้อเสนอความร่วมมือต่อการสร้างกลไกการกำกับดูแลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพสำหรับสื่อมวลชนเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล ด้วยการนำข้อเสนอมาเข้าสู่เวทีประชาพิจารณ์ร่วมกันจากตัวแทนกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาพัฒนาข้อเสนอที่ได้

ประชากรที่ใช้คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลสื่อ 13 หน่วยงาน รวม 38 คน ดังนี้ 1.ระดับบริหาร เป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานอย่างน้อย 5 ปี จากหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสื่อ 13 หน่วยงาน กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกจากหน่วยงานละ 1 คน รวม 13 คน 2.ระดับปฏิบัติการ 13 หน่วยงาน หน่วยงานละ 2 คน และเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออย่างน้อย 2 ปี รวม 26 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบการวิเคราะห์เนื้อหา แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสัมภาษณ์กลุ่ม ตรวจสอบความน่าเชื่อถือด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัย

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาข้อเสนอการจัดการและกลไกการกำกับการดูแลข่าวสารเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล สรุปได้ดังนี้

1.สภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำกับดูแลในการป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล พบว่า การปฏิบัติงานด้านการกำกับดูแลข่าวสารเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัลย้อนหลังการกำกับดูแลสื่อจากภาครัฐโดยเฉพาะในช่วงที่เกิดวิกฤติการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในรัฐบาลรัฐประหาร (2557) มองกันว่า การกำกับดูแลสื่อเป็นการครอบงำสื่อด้วยบุคคลเพียงไม่กี่คน มาตราการที่กำหนดขึ้นเป็นพ.ร.บ.ที่มีโทษมากกว่าประโยชน์

ส่วนปัจจัยสนับสนุนต่อการจัดการและกลไกการกำกับการดูแลข่าวสารเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล 1.รัฐมีอำนาจในการควบคุมผ่านกฎหมายผ่านกฎหมาย มาตรา 37 แต่พบช่องว่างในการควบคุมเนื้อหาสื่อด้านความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อมเนื่องจากเนื้อหาความรุนแรงสอดแทรกไปในเนื้อหาอื่นซึ่งทำให้ควบคุมยาก 2. การนำเทคโนโลยีมาช่วยแก้ปัญหาการกำกับเนื้อหาสื่อด้านความรุนแรง 3.เปิดเผยสื่อที่กระทำผิดและมาตรการลงโทษ 3. มาตรการลงโทษเข้มแข็ง 4. สร้างความรู้เรื่อง รู้เท่าทันสื่อให้กับกลุ่มผู้รับสาร ครู เด็ก ครอบครัว

ปัจจัยไม่สนับสนุนต่อการจัดการและกลไกการกำกับการดูแลข่าวสารเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัลคือ 1.การกำหนดระดับความรุนแรงจากเนื้อหา การตัดสินเนื้อหากับระดับความรุนแรงจากเนื้อหาที่ห้ามนำเสนอยังขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคณะกรรมการกำกับดูแล กสทช. มาตรการที่นำมาใช้ไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกไซเบอร์จนเกิดช่องว่างให้ผู้ส่งสารส่งเนื้อหาความรุนแรงต่อสังคมได้เพราะไม่มีการจัดระดับความรุนแรงที่ไม่ควรนำเสนอและระดับความรู้ ความรับผิดชอบ แผนที่ความคิดของผู้ผลิตเนื้อหาสื่อตั้งแต่ระดับปฏิบัติการถึงระดับบริหาร 2.การพิจารณาคณะกรรมการล้ำเส้นสิทธิเสรีภาพสื่อ 3.กลไกการจัดการ กสทช. ล่าช้า 4.การกำกับควบคุมขององค์กรวิชาชีพไม่สามารถควบคุมได้เพราะคนในองค์กรวิชาชีพเป็นคนทำงานสื่อ 5.บุคลากรในหน่วยงานรัฐไม่เท่าทันสื่อ 6.กลไกการขับเคลื่อนการทำงานของ กสทช. ล่าช้า 7.นโยบายการกำกับดูแลสื่อด้านเนื้อหาความรุนแรงที่เผยแพร่กระทบต่อกลุ่มเด็กมองข้ามความสำคัญความรุนแรงเล็กน้อยที่ส่งผลต่อกลุ่มเด็กระยะยาวต่อกลุ่มเด็ก 8.พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ไม่ทันสมัย 9.ปัจจัยสื่อและองค์กรสื่อ ผู้ผลิตเนื้อหามองต่างมุม ผู้สร้างเนื้อหาขาดการตรวจสอบ ไม่มีจริยธรรมสื่อ องค์กรสื่อบางแห่งมีอิทธิพล สื่อ

มีหลายแพลตฟอร์มควบคุมยาก รายได้สื่อจากยอดเข้าชม มีการชิงพื้นที่สื่อเพื่อสร้างรายได้ 10. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความรวดเร็วของเทคโนโลยี

2.ข้อเสนอความร่วมมือต่อการสร้างกลไกการกำกับดูแลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพสำหรับสื่อมวลชนเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัลจากผลการสกัดปัจจัยมีดังนี้

1.ให้องค์กรสื่อร่วมกับ กสทช. สร้างระบบการควบคุมกันเองเข้มแข็งมีการวางมาตรการเข้มงวดหรือสร้างการรวมตัวของนักวิชาชีพสื่อและทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ 2.ให้กสทช.เสริมความรู้การรู้เท่าทันสื่อให้คนในสังคมสร้างพลังต้านสื่อเนื้อหารุนแรง 3. ให้พลังทางสังคมสามารถผลักดันสื่อด้อยคุณภาพออกไปได้ การสร้างแรงต้านทางสังคม (social sanction) 4. ให้ภาครัฐสร้างกลไกการกำกับดูแลจริยธรรมสื่อใหม่ด้วยการให้สร้างเกราะความแข็งแกร่งให้ประชาชน 5. ให้กสทช.และหน่วยงานรัฐที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสื่อสร้าง “คู่มือทั้งทางการควบคุมและการนำเสนอเนื้อหาที่ไม่ขัดต่อจริยธรรม” 6. ให้กสทช.และองค์กรสื่อจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเสวนาเรื่องการนำเสนอข่าวเพื่อลดทอนความรุนแรง 7. ให้องค์กรสื่อจัดตั้งหน่วยงานด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาสื่อทั้งด้านบุคลากรและเนื้อหา 8.ให้กสทช.สร้างเทคโนโลยีให้เกิดการการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันมีการระดมความคิดเรื่อง การกำกับดูแลสื่อจากกลุ่มต่าง ๆ ทั้งกลุ่มเด็ก ประชาชน นักวิชาการและนักวิชาชีพ 9.ให้ครอบครัวและสมาชิกในครัวเรือนควรหันหน้าเข้ามาพูดคุยกันในทุกเรื่องโดยเฉพาะเรื่องการเปิดรับสื่อและร่วมกันแสดงความคิดเห็น 10เ.สนอให้กสทช.เปิดเวทีร่วมกิจกรรมในรูปแบบออนไลน์เพื่อสร้างกิจกรรมและสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์ให้เป็นพื้นที่สำหรับการสร้างกิจกรรมร่วมกันต่อการกำกับดูแลสื่อ 11. ให้กสทช.ให้ความรู้ครูผู้สอนเรื่องการรู้เท่าทันสื่อตั้งแต่ระดับอนุบาล ให้ความรู้ผู้ปกครอง 12. ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องการกำกับดูแลสื่อให้ความร่วมมือเรื่อง “การรู้เท่าทันสื่อ” การจัดกิจกรรมทั้งทางด้านการอบรม ออนไลน์ การจัดเวที การปลูกฝังค่านิยมของสังคม (การดูแลจิตใจเพื่อนมนุษย์) การสร้างค่านิยม ภูมิความรู้ในครอบครัวร่วมกันให้ความรู้บุตรหลาน ให้เกิดการต่อต้านความรุนแรงด้วยตัวเอง 13.ให้องค์กรสื่อและบุคลากรในองค์กรสื่อสร้างความรู้ให้กับผู้ปฏิบัติหน้าที่ข่าวเรื่องการนำเสนอเนื้อหาข่าวความรุนแรง 14. ให้องค์กรสื่อช่วยลดทอนความรุนแรงจากการนำเสนอภาพความรุนแรงด้วยการใช้ระดับการเบลอภาพเป็นส่วนสำคัญ 15.ให้กสทช.และกระทรวงศึกษาธิการบรรจุความรู้เรื่องการรู้เท่าทันสื่อไว้ในหลักสูตรจะช่วยให้ความรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างจริงจัง 16.ให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างเนื้อหาการควบคุมและกำกับสื่อ สื่อหลายแห่งมีรายได้จากการกดแสดงความชอบและช่วยส่งต่อทำให้เกิดพฤติกรรมซ้ำกับพฤติกรรมเดิมเพื่อให้ได้ยอดตามเป้าหมาย ภาคประชาชนควรร่วมกันไม่สนองความต้องการของสื่อและต่อต้านสื่อที่มีพฤติกรรมสร้างผลลบต่อสังคม

3.พัฒนาข้อเสนอความร่วมมือต่อการสร้างกลไกการกำกับดูแลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพสำหรับสื่อมวลชนเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล ได้แสดงเป็นชาร์ทข้อเสนอฯดังนี้

3.1 ข้อเสนอได้เสนอให้มีการสร้างกฎเกณฑ์ในการควบคุมสื่อในรูปแบบที่เกิดจากความร่วมมือจากทุกภาคส่วนจากหน่วยงานรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลสื่อ องค์กรสื่อ องค์กรวิชาชีพสื่อ ประชาชน โดยมีรูปแบบการควบคุมแบบคุมกันเองระหว่างสื่อ องค์กรวิชาชีพและระหว่างหน่วยงานรัฐกับองค์กรสื่อองค์กรวิชาชีพ นอกจากนี้จะมีการสร้างกลไกการกำกับดูแลเพื่อให้เกิดการปฏิบัติได้จริง การจัดกิจกรรมผ่านเทคโนโลยีและมาตรการให้สังคมควบคุมสื่อ (social sanction) เพื่อช่วยกันป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล

3.2 การควบคุมผ่านมาตรการด้านการศึกษาจากหน่วยงานกำกับสื่อของรัฐด้านการรู้เท่าทันสื่อ องค์ความรู้ในการผลิตข่าว รายงานข่าว การจัดตั้งหน่วยงานวิจัยและพัฒนาบุคลากรสื่อในองค์กรสื่อทั้งนี้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในการป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล

3.3 การจัดการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อผ่านเทคโนโลยีเสมือนจริงเพื่อให้เกิดการปฏิบัติได้จริงจากกลุ่มเยาวชน ครูผู้สอนและผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการป้องกันปัญหาความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง ข้อเสนอการจัดการและกลไกการกำกับดูแลสื่อเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล ได้ข้ออภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ ปัจจัยที่นำมาสร้างข้อเสนอเรื่องบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานหลัก (กสทช.) ต่อการกำกับดูแลข่าวสารเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัลมีการแบ่งหน้าที่ตามสัดส่วนการทำงาน (division of work) มีการแบ่งงานตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) เป็นไปตามแนวคิดการจัดการองค์กรของ Fayal (1937, as cited in Edwards, 2018, pp. 42-43) และยังมีการจัดองค์กร (organization) มีกระบวนการตัดสินใจ วินิจฉัย การสั่งการ การออกคำสั่ง การรายงานผลการดำเนินงาน สอดคล้องกับกระบวนการบริหารและการจัดการตามแนวทางทฤษฎีของ Urwick & Gulick (1937, p.145-156)

ด้านกลไกการกำกับดูแลสื่อในยุคดิจิทัลของหน่วยงานกสทช.มีกฎหมายเป็นตัวขับเคลื่อนเพื่อให้ภารกิจการกำกับและการควบคุมเนื้อหาสื่อประสบความสำเร็จ และมาตราอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเข้าควบคุมและลงโทษสื่อกรณีนำเสนอเนื้อหาละเมิดจริยธรรมหรือเนื้อหาก่อให้เกิดความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อมซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายการควบคุมดูแลสื่อ

สำหรับการควบคุมเนื้อหาสื่อที่ละเมิดจริยธรรมยังไม่พบรูปแบบการปิดกั้นและการกลั่นกรองเนื้อหา (blocking and filtering system) หรือการปิดกั้นจากภาครัฐ (blocking by state) หรือระดับเกตเวย์ (gateway) มีแต่การออกหนังสือตักเตือนหรือรับเรื่องร้องเรียน การพิจารณาของคณะกรรมการ โดยใช้มาตรา 37 เป็นกฎหลักในการพิจารณาถ้ามีความผิดจริงก็จะสั่งระงับการออกอากาศ การตักเตือนหรือปรับ 50,000-500,000 บาทตามระดับความผิด

แนวทางการกำกับดูแลนอกจากมาตรการทางกฎหมายแล้วทางหน่วยงานรัฐ (กสทช.) ยังได้ดำเนินนโยบายสร้างความรู้ให้กับกลุ่มต่างๆ ให้ความรู้แก่กลุ่มสื่อด้านการนำเสนอเนื้อหาเพื่อป้องกันปัญหาทางสังคม รวมทั้งเนื้อหาความรุนแรงที่จะเกิดต่อสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อมซึ่งเป็นไปตามหลักสากลของการกำกับดูแลเนื้อหาสื่อ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการให้ความรู้เรื่องการรู้เท่าทันสื่อของ Silverblatt (1995, pp.639-642) และงานวิจัยของ Sukonrattanamethee (2019) เรื่องการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนเพื่อการเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย

สำหรับปัจจัยที่ไม่เอื้อต่อการกำกับดูแลสื่อคือ ปัจจัยองค์กรสื่อซึ่งจะต้องแสวงหารายได้จากยอดคนเข้าชมเนื้อหาที่นำเสนอ ปัจจัยคนทำงานสื่อในระดับการตัดสินนโยบายสื่อ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Tinnakorn et al. เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัญหาด้านจรรยาบรรณสื่อโทรทัศน์ในยุคดิจิทัล ปัจจัยด้านทุนธุรกิจสื่อมวลชนและการขาดจิตสำนึกของสื่อมวลชนต่อละเมิดจริยธรรมในการรายงานข่าวเป็นปัจจัยที่ไม่เอื้อ

ต่อการกำกับดูแลเนื้อหาสื่อที่ละเมิดจริยธรรมและอาจส่งผลต่อความรุนแรงและปัญหาทางสังคมผลการวิจัยสอดคล้องกับงานศึกษาของ Hanwilai (2018) เรื่อง แนวทางการส่งเสริมจริยธรรมสื่อมวลชนไทยเชิงพุทธบูรณาการ

สรุปองค์ความรู้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลข่าวสารได้มีข้อมูลสภาพปัญหาการจัดการและกลไกการกำกับดูแลข่าวสารและปัจจัยที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลข่าวสารตลอดจนได้ข้อเสนอการจัดการและกลไกการกำกับการดูแลข่าวสารเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัล เกิดการถ่ายทอดและนำไปใช้ประโยชน์ อีกทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลข่าวสารสามารถนำข้อเสนอไปถ่ายทอดให้องค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องการกำกับดูแลข่าวสารเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัลได้ต่อไปได้ตามชาร์ทดังนี้

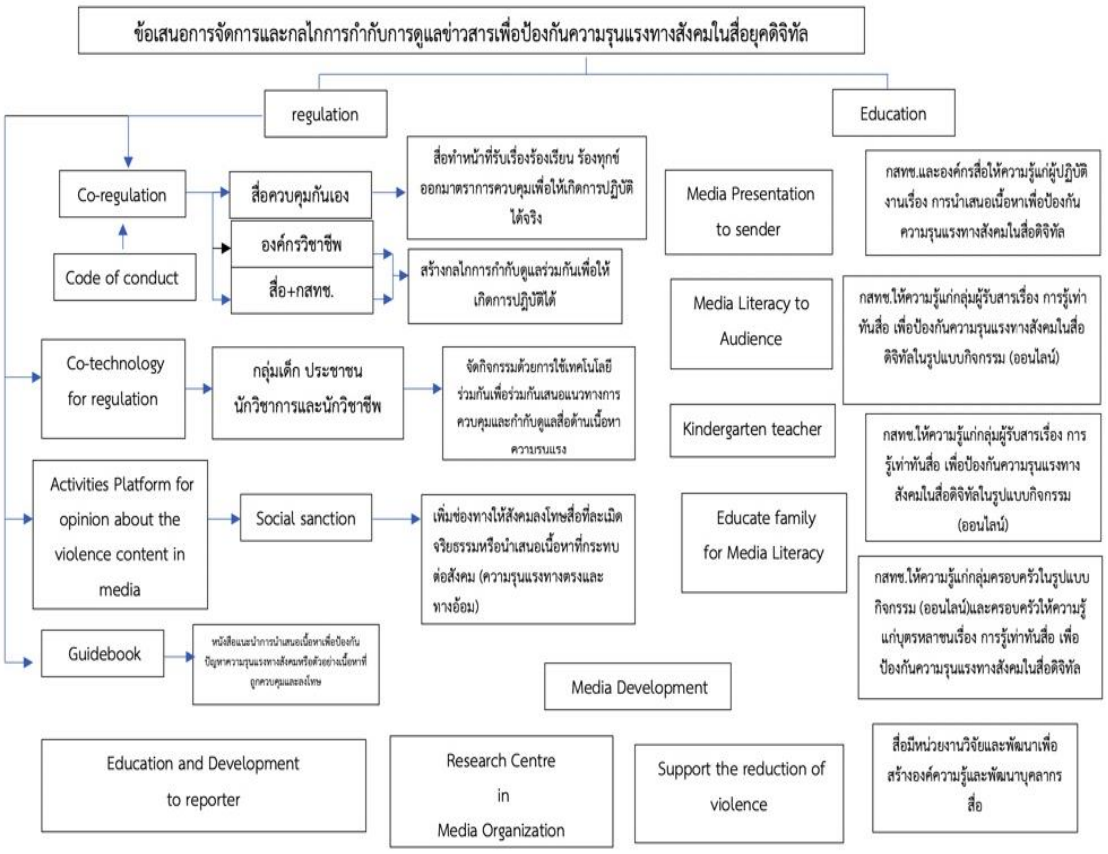

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1.ควรมีการศึกษาวิจัยสภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการและกลไกการกำกับการดูแลข่าวสารเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัลเปรียบเทียบกับประเทศที่มีบริบทใกล้เคียงประเทศไทยเพื่อสร้างมุมมองหลากหลาย

2.ควรมีการศึกษาเพื่อนำข้อเสนอความร่วมมือต่อการสร้างกลไกการกำกับดูแลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพสำหรับสื่อมวลชนเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัลไปต่อยอดหรือนำไปใช้เพื่อสร้างแนวทางใหม่ต่อการกำกับดูแลสื่อ

3.ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการและกลไกการกำกับการดูแลข่าวสารเพื่อป้องกันความรุนแรงทางสังคมในสื่อยุคดิจิทัลด้านอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานกำกับดูแลสื่อ

Reference

Edwards, R. (2018). An elaboration of the administrative theory of the 14 principles of management by Henri Fayol. International journal for empirical education and research, 1(1), 41-51.

Taylor. (1990). *The principles of scientific management*. New York: Harper & Brothers.

Thongjit, T (2010). Influence of media with violent content on aggressive behavior of youth in juvenile detention and protection centers. Chiang Mai Province. (Special problems in the Master of Arts degree program) Communication Arts, Maejo University.

Gulick, Luther, and Urwick. (1937). Paper on the Science of Administration. Clifton: Augustus M. Kelly.

Hanwilai, N. (2018). Guidelines for promoting ethics in the Thai media based on integrated Buddhist principles. Retrieved April, 18, 2022. fromhttps://ethesis.mcu.ac.th/storage/

Hinduja, S., & Patchin, J. W. (2020). Bullying, cyberbullying, and LGBTQ students. Cyberbullying Research Center. Retrieved September,15 ,2021, from https://www.humanitarianlibrary.org/sites/default/files/2020/07/Bullying%2C%20Cyberbullying%2C%20and%20LGBTQ%20Students.pdf

Silverblatt, I. (1995). Lessons of gender and ethnohistory in Mesoamerica. *Ethnohistory*, 42(4), 639-650. https://doi.org/10.2307/483149

Sukonrattanamethi, N. (2019). Social media literacy of youth for citizenship in a democratic society. Retrieved March 14, 2022, from https://kpi.ac.th/knowledge/research/data/380?page=7